rade hulgast. Tõenäoselt olid korterid ka tuletõrje-organisatsiooni aluseks [12].

Järgnenud Vene valitsusajast 1558—1582 on teated veelgi puudulikumad kui eelnenud aastakümnetest. Nagu muudel aladel, nii ka tuletõrje alal oli see langusajajärk. Ajastu lõpuks olid kadunud isegi linnaomavalitsuse viimased jäljed. Avalikud ehitised kas rüüstati või neid kasutati muudeks otstarveteks. Saksa elanikkond veeti enamikus Venemaale või tapeti, mille tõttu ka kivist erahooned lagunesid, sest asemele tulnud vene asunikud ei olnud harjunud kivist elamutega ja püstitasid endile meelsamini puust suitsutared [13].

Tsaar Joan ise laskis lammutada kolm turuäärset kodanikumaja (Rüütli tänava Emajõe-poolsel nurgal) ning ehitada asemele puust palee [14]. Veel 17. sajandi lõpul nimetati seda platsi „Pallast'iks".

Enamik uusi elanikke asus aga eeslinnadesse, kus võisid ruumioludest tõkestamata ehitada vene kombele vastavalt. Russow'i ilmselt liialdatud teate järgi asunud Tartu eeslinnades palju vene maju, kirikuid, kloostreid, aadliõuesid, aitu ja poode, mis kõik Iwo Schenkenbergi salkade poolt 4. juunil 1578 maha põletati. Sealjuures tapetud ja põlenud ära palju venelasi koos naiste ja lastega [15].

15. jaanuaril 1582 Zapoljes sõlmitud vaherahu kohaselt lahkusid vene väed ja elanikud sama aasta veebruaris Tartust, jättes linna Poola võimu alla. Sellest ajast muutuvad ka linna ajaloo allikad ohtramaks, kuid meid huvitavate küsimuste kohta pakuvad nad esialgu võrdlemisi vähe. Kuigi uus valitsus tõsiselt püüdis tagastada linnale endist õitsengut, andsid need katsed vähe tulemusi. Muutunud poliitiliste olude ja maa üldise vaesumise tõttu ei suutnud Tartu taas saavutada oma endist kaubanduslikku tähtsust ega saanud ka elanikkude arv tõusta endisele tasemele. Seepärast oli ka valitsuse poolt ehitustegevuse elustamiseks linnas antud mitmesugustel soodustustel vähe tulemusi. A. 1582 linnamajade ja kruntide väljajagamisel uutele elanikkudele koostatud nimestiku järgi oli linnas olemas ligikaudu 179 eramaja ning umb. 74 krunti, kus

---

[12] T. Christiani Einiges über die Verfassung und die Privilegien der Stadt Dorpat, Aus Dorpats Vergangenheit (Dorpat 1918) 12.

[13] Vrd. R. Hausmann Die Monstranz des Hans Ryssenberg, Mitteilungen 17 (Riga 1900) 203—207.

[14] A. Feuereisen Die Anfänge des Denkmalschutzes in Schweden und Livland, Arbeiten des I Baltischen Historikertages zu Riga 1908 (Riga 1909) 232; T. Christiani Martin Kuiwleha und Herzog Magnus von Holstein (Dorpat 1914) 75.

[15] B. Russow Chronica der Provintz Lyfflandt, Scriptores rerum Livonicarum II (Riga und Leipzig 1853) 134.

Tartu III, lk. 238